

Vec C-821/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

24. december 2021

Vnútroštátny súd:

Juzgado de Primera Instancia de Fuengirola

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

3. december 2021

Žalobca:

NM

Žalované:

Club La Costa (UK) PLC, pobočka v Španielsku

CLC Resort Management LTD

Midmark 2 LTD

CLC Resort Development LTD

European Resorts & Hotels, S. L.

Predmet konania vo veci samej

Medzinárodná právomoc španielskych súdov a právo uplatniteľné na predmet sporu – Nariadenie Brusel I a nariadenie Rím I – Zmluva o časovo vymedzenom užívaní ubytovacích zariadení – Spotrebiteľské zmluvy

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu – Článok 267 ZFEÚ – Výklad nariadení Brusel I a Rím I – Spotrebiteľská zmluva

Prejudiciálne otázky

Pokiaľ ide o nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1215/2012 z 12. decembra 2012:

Prvá. V prípade spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje článok 18 ods. 1 nariadenia Brusel I, je v súlade s uvedeným nariadením taký výklad, podľa ktorého výraz „druhý účastník zmluvy“ použitý v uvedenom ustanovení zahŕňa výlučne osobu, ktorá zmluvu podpísala, takže nemôže zahŕňať iné osoby, či už fyzické alebo právnické, ako sú osoby, ktoré zmluvu skutočne podpísali?

Druhá. Ak sa výraz „druhý účastník zmluvy“ vykladá v tom zmysle, že zahŕňa len osobu, ktorá zmluvu skutočne podpísala, v prípade, že tak spotrebiteľ ako aj „druhý účastník zmluvy“ majú bydlisko mimo Španielska, je v súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia Brusel I taký výklad, podľa ktorého medzinárodnú právomoc španielskych súdov nemožno určiť na základe skutočnosti, že skupina podnikov, do ktorej patrí „druhý účastník zmluvy“, zahŕňa spoločnosti so sídlom v Španielsku, ktoré sa nezúčastnili na podpise zmluvy alebo ktoré podpísali iné zmluvy, ako je zmluva, ktorej neplatnosť sa požaduje?

Tretia. Ak „druhý účastník zmluvy“ uvedený v článku 18 ods. 1 nariadenia Brusel I preukáže, že svoje bydlisko v UK určil podľa článku 63 ods. 2 tohto nariadenia, je v súlade s týmto ustanovením taký výklad, podľa ktorého takto určené bydlisko vymedzuje možnosť voľby, ktorú možno vykonať podľa článku 18 ods. 1? Okrem toho, je v súlade s týmto ustanovením taký výklad, podľa ktorého sa neobmedzuje len na stanovenie jednoduchej „skutkovej domnienky“, alebo že táto domnienka je vyvrátená, ak „druhý účastník zmluvy“ vykonáva činnosti mimo jurisdikcie svojho bydliska, alebo že je povinnosťou „druhého účastníka zmluvy“ odôvodniť, že existuje súvislosť medzi jeho bydliskom určeným podľa vyššie uvedeného ustanovenia a miestom, kde vykonáva svoju činnosť?

Pokiaľ ide o nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) 593/2008 zo 17. júna 2008:

Štvrtá. V prípade spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje nariadenie Rím I, je v súlade s článkom 3 uvedeného nariadenia taký výklad, podľa ktorého sú ustanovenia o určení rozhodného práva, ktoré sú súčasťou „všeobecných podmienok“ zmluvy podpísanej zmluvnými stranami alebo ktoré sú zahrnuté v inom dokumente, na ktorý zmluva výslovne odkazuje, a ktorého dodanie spotrebiteľovi sa preukáže, platné a uplatniteľné?

Piata. V prípade spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje nariadenie Rím I, je v súlade s článkom 6 ods. 1 uvedeného nariadenia taký výklad, podľa ktorého sa ho môže dovolávať tak spotrebiteľ, ako aj druhý účastník zmluvy?

Šiesta. V prípade spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje nariadenie Rím I, je v súlade s článkom 6 ods. 1 uvedeného nariadenia taký výklad, podľa ktorého ak sú splnené jeho podmienky, právny poriadok uvedený v tomto ustanovení bude mať v každom prípade prednosť pred právnym poriadkom uvedeným v článku 6 ods. 3, hoci by tento právny poriadok mohol byť v konkrétnom prípade pre spotrebiteľa priaznivejší?

Judikatúra a citované predpisy práva Únie

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I):

Článok 7 („Osobitná právomoc“) bod 5.

Článok 17 („Právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv“) ods. 1 písm. c).

Článok 18 ods. 1.

Článok 19.

Článok 24 („Výlučná právomoc“) ods. 1 prvý pododsek.

Článok 25 („Voľba právomoci“) ods. 1.

Článok 63 („Všeobecné ustanovenia“) ods. 1 a 2.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I):

Článok 3 („Voľba rozhodného práva“) ods. 1.

Článok 4 („Rozhodné právo pri absencii voľby“) ods. 1 a 4.

Článok 6 („Spotrebiteľské zmluvy“).

Článok 10 („Vecná platnosť“) ods. 1.

Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ C 384, 2019, s. 1).

Článok 66 písm. a); článok 67 ods. 1 písm. a) a článok 126.

Zmluva o fungovaní Európskej únie. Článok 81.

Rozsudok Súdneho dvora zo 17. decembra 1970, Handelsgesellschaft, vec 11/70.

Citované predpisy vnútroštátneho práva

Real Decreto Legislativo 1/2007, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (kráľovský legislatívny dekrét č. 1/2007, ktorým sa schvaľuje konsolidované znenie všeobecného zákona o ochrane spotrebiteľov a užívateľov) zo 16. novembra 2007.

Článok 67. „Normy medzinárodného práva súkromného“.

Ley 4/2012, de contratos de aprovechamiento por turno de bienes de uso turístico (zákon č. 4/2012 zo 6. júla 2012 o zmluvách o časovo vymedzenom užívaní ubytovacích zariadení).

Stručné zhrnutie skutkových okolností a konania vo veci samej

- 1 Pán NM, britský štátny príslušník s bydliskom v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie (UK), uzavrel v Španielsku 6. októbra 2018 zmluvu o časovo vymedzenom užívaní ubytovacieho zariadenia, na ktorú sa vzťahuje zákon č. 4/2012 zo 6. júla 2012. Manželka pána NM, ktorá je tiež britskou štátnou príslušníčkou a s bydliskom v UK, sa tiež zúčastnila na zmluve, ako aj subjekt Club La Costa (UK) PLC prostredníctvom svojej pobočky v Španielsku, britskej spoločnosti so sídlom v UK, ktorá svoje obchodné činnosti smeruje na Španielsko a na iné krajiny, vrátane UK.
- 2 Táto zmluva obsahuje nasledujúcu zmluvnú podmienku (zmluvná podmienka „S“): „*Táto zmluva sa vykladá v súlade s anglickým právom a podlieha výlučnej právomoci anglických súdov. Účastníci tejto zmluvy sa neodvolateľne zaväzujú využívať službu doručovania poštou na adresy uvedené na zadnej strane alebo akýmkoľvek iným spôsobom, ktorý povoľujú zákony Anglicka a Walesu*“.
- 3 Pán NM podal na vnútroštátny súd žalobu o neplatnosť vyššie uvedenej zmluvy a o vrátenie zaplatených súm. Žaloba smeruje okrem druhého účastníka zmluvy, Club La Costa (UK) PLC, aj proti ďalším štyrom spoločnostiam, z ktorých sú tri tiež britské spoločnosti a štvrtá je španielska spoločnosť (European Resorts & Hotels, S. L.). Tieto posledné štyri žalované spoločnosti sa nezúčastnili na uzavretí zmluvy, ktorá je predmetom sporu vo veci samej, ale na iných zmluvách, na ktorých sa nezúčastnila Club La Costa (UK) PLC.

- 4 V konaní vo veci samej treba vyriešiť spornú otázku, či španielske súdy majú právomoc rozhodovať o návrhu, o aký ide vo veci samej. Treba tiež určiť, aké právo je uplatniteľné, pretože v súlade so španielskym procesným právom, ak je uplatniteľné zahraničné právo, účastník konania, ktorý sa ho dovoľáva, musí preukázať existenciu a obsah tohto práva. Španielske právo tiež stanovuje systém prípustnosti dôkazov zahraničného práva v súlade so zásadami relevantnosti a užitočnosti.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 5 Vnútroštátny súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k dôvodnosti podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor Európskej únie, pričom žalobca namietal proti tomuto návrhu, zatiaľ čo žalované spoločnosti súhlasili s podaním návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Stručné zhrnutie dôvodov návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 6 Je nesporné, že príslušné ustanovenia práva Európskej únie na určenie súdnej právomoci sú obsiahnuté v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 (ďalej len „nariadenie Brusel I“), ako aj v Dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, podľa ktorej sa v UK uplatňujú ustanovenia nariadenia Brusel I v súvislosti so súdnymi konaniami začatými pred skončením prechodného obdobia, ktoré sa skončilo 31. decembra 2020 [článok 67 ods. 1 písm. a) a článok 126 dohody].
- 7 Je tiež nesporné, že príslušné ustanovenia práva Únie na určenie uplatniteľného právneho predpisu sú obsiahnuté v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 (Rím I), ako aj v Dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, podľa ktorej sa v UK uplatňujú ustanovenia nariadenia Rím I v súvislosti so zmluvami uzavretými pred skončením prechodného obdobia, ktoré sa skončilo 31. decembra 2020 [článok 66 písm. a) a článok 126 dohody].
- 8 Výklad vyššie uvedených ustanovení, ktorý doteraz presadzovali španielske súdy, najmä Audiencia Provincial de Málaga (Provinčný súd Málaga, Španielsko), bol rozdielny a menil sa, takže v sporoch s rovnakým predmetom, ktoré sa týkali rozhodovania o medzinárodnej právomoci súdu rozhodovať o návrhoch na vyhlásenie neplatnosti zmluvy a následnom vrátení sumy, sa právomoc španielskych súdov konštatovala len v niektorých prípadoch a v iných prípadoch sa táto právomoc zamietla.

Výklad nariadenia č. 1215/2012 (Brusel I)

- 9 Na úvod treba uviesť, že judikatúra bez akýchkoľvek pochybností pripustila, že zmluva, o akú ide vo veci samej, nepatrí do predmetu vecných práv k nehnuteľnosti a nepredstavuje ani nájom nehnuteľnosti, a preto sa neuplatní osobitná právomoc podľa článku 24 bodu 1 nariadenia Brusel I, podľa ktorého majú výlučnú právomoc, bez ohľadu na bydlisko účastníkov konania, v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, súdy členského štátu, v ktorom sa táto nehnuteľnosť nachádza.
- 10 Na druhej strane sa tiež pripúšťa, že zmluva, ktorá je predmetom sporu, patrí do kategórie *spotrebiteľských zmlúv* stanovenej v článku 17 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I, na ktoré sa vzťahuje pravidlo určenia právomoci stanovenej v článku 18 ods. 1, podľa ktorého *„spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo – bez ohľadu na bydlisko druhého účastníka – na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa“*. Pred týmto súdom môže mať prednosť len súd stanovený na základe dohody o výslovnej voľbe právomoci, za predpokladu, že v súlade s článkom 19 nariadenia Brusel I bude uvedená dohoda *dojednaná po vzniku sporu*.
- 11 V tomto štádiu spor týkajúci sa výkladu vyplýva z otázky určenia bydliska *druhého účastníka zmluvy* uvedeného v článku 18 ods. 1 nariadenia Brusel I.
- 12 Článok 62 nariadenia Brusel I sa zaoberá touto otázkou, keďže vo svojom odseku 1 stanovuje, že na určenie, či má účastník bydlisko v členskom štáte, na ktorého súdy bola vo veci podaná žaloba, súd použije právny poriadok svojho štátu, a vo svojom odseku 2, že *ak účastník nemá bydlisko v členskom štáte, na ktorého súdy bola vo veci podaná žaloba, potom na určenie, či má účastník bydlisko v inom členskom štáte, súd použije právny poriadok tohto členského štátu*. Ak je však druhý účastník zmluvy právnická osoba, článok 63 tohto nariadenia určuje bydlisko v mieste, kde má a) *registrované sídlo*; b) *ústredie* alebo c) *hlavné miesto podnikateľskej činnosti*. Konkrétne, pre Spojené kráľovstvo (UK) sa pod „sídлом“ rozumie „registered office“, alebo pri jeho absencii „place of incorporation“ (miesto registrácie), alebo pri jeho absencii miesto, podľa právneho poriadku ktorého došlo k „formation“ (založeniu) (odsek 2 uvedeného článku 63).
- 13 Vzhľadom na vyššie uvedené podľa španielskej judikatúry voľba, ktorú článok 18 ods. 1 nariadenia Brusel I priznáva spotrebiteľovi, neumožňuje spotrebiteľovi určiť územnú právomoc podľa seba bez ohľadu na sídlo právnickej osoby, tak ako uvádza ustanovenie. Vždy totiž ide o bydlisko *druhého účastníka zmluvy* a nie o bydlisko inej osoby, ktorá nie je súčasťou zmluvného vzťahu, pričom toto bydlisko je definované v uvedenom článku 63 nariadenia Brusel I s osobitosťou pre prípad UK. Na základe tohto výkladu, ak spotrebiteľ nemá bydlisko v Španielsku, medzinárodná právomoc španielskych súdov sa zamietne v prvom rade v prípadoch, keď jednotlivé žalované právnické osoby majú sídlo v UK; v druhom rade v prípadoch, keď spolu s právnickými osobami, ktoré uzavreli zmluvu – *druhý účastník zmluvy* – a ktoré majú sídlo v UK, sa žalujú subjekty so

sídlom v Španielsku, ktoré aj keď patria do tej istej skupiny spoločností, nie sú súčasťou zmluvného vzťahu, a v treťom rade v prípadoch, keď spolu s právnickými osobami, ktoré uzavreli zmluvu a ktoré majú sídlo v UK, sa žalujú subjekty so sídlom v Španielsku, ktoré uzavreli iné doplnkové zmluvy, ktoré sú odlišné od zmluvy, ktorá je predmetom návrhu na vyhlásenie neplatnosti.

- 14 Úplne odlišný výklad nezohľadňuje *druhého účastníka zmluvy* a jeho bydlisko, ako je definované v článku 63 nariadenia Brusel I. Toto stanovisko vychádza z toho, že uvedené ustanovenie zakladá skutkovú domnienku, že *druhý účastník zmluvy* musí preukázať, že jeho sídlo zodpovedá miestu podnikateľskej činnosti, pretože v opačnom prípade a ak sa preukáže, že skupina podnikov, do ktorej patrí tento druhý účastník zmluvy, vykonáva činnosti v Španielsku, medzinárodná právomoc španielskych súdov je odôvodnená v súlade s takýmto výkladom uvedeného článku 18 ods. 1 a článku 63 nariadenia Brusel I.
- 15 Podľa vnútroštátneho súdu tento výklad nie je v súlade so zmyslom a účelom nariadenia Brusel I, pretože ide nad rámec možnosti spotrebiteľa určiť súd podľa miesta svojho bydliska namiesto súdu podľa miesta bydliska žalovaného do takej miery, že spotrebiteľ si môže určiť vlastné bydlisko žalovaného mimo právneho konceptu, uplatnením určitého druhu *forum shopping*.

Výklad nariadenia č. 593/2008 (Rím I)

- 16 Ak sa z odpovede, ktorú poskytne Súdny dvor EÚ na prejudiciálnu otázku, dospeje k záveru, že uvedená právomoc rozhodovať v tomto spore prináleží španielskym súdom, bude potrebné ešte určiť, podľa akého pravidla treba posúdiť platnosť alebo neplatnosť zmluvy.
- 17 Ako už bolo uvedené, judikatúra pripúšťa, že právnym predpisom upravujúcim určenie rozhodného práva pre zmluvu, o akú ide vo veci samej, je nariadenie Rím I vzhľadom na dátum uzavretia zmluvy a príslušné ustanovenia dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva z Európskej únie, ktoré sú uvedené vyššie. Výklad ustanovení uvedeného nariadenia v judikatúre je však odlišný.
- 18 Podľa článku 3 ods. 1 nariadenia Rím I *sa zmluva spravuje právnym poriadkom, ktorý si zvolia zmluvné strany*. Subsidiárne sa uplatňujú rôzne kritériá článku 4, ktoré sú doplnené záverečným ustanovením odseku 4 tohto článku, ktoré odkazuje na *právny poriadok krajiny, s ktorou má najužšiu väzbu*. Popri týchto všeobecných ustanoveniach nariadenie vo svojom článku 6 s názvom „Spotrebiteľské zmluvy“ stanovuje osobitné pravidlá, konkrétne pre spotrebiteľské zmluvy. Pre túto kategóriu zmlúv sa uplatňuje tento režim: Strany si môžu zvoliť rozhodné právo, avšak za predpokladu, že táto voľba nezbaví spotrebiteľa ochrany vyplývajúcej z ustanovení, od ktorých sa nemožno odchyliť podľa pravidla, ktoré sa uplatňuje subsidiárne na spotrebiteľské zmluvy (článok 6 ods. 2). Subsidiárne, to znamená v prípade absencie voľby alebo ak voľbu uskutočnenú v zmluve nemožno zohľadniť, sa na spotrebiteľské zmluvy vzťahuje právny poriadok krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa za predpokladu, že druhý

účastník zmluvy (podnikateľ) spĺňa alternatívne jednu z týchto dvoch podmienok: a) vykonáva svoju činnosť v krajine pobytu spotrebiteľa alebo; b) svoju činnosť smeruje na túto krajinu alebo na niekoľko krajín vrátane tejto krajiny (článok 6 ods. 1). Len v prípade, ak chýbajú vyššie uvedené kritériá a subsidiárne sa uplatnia všeobecné kritériá stanovené v článkoch 3 a 4 (článok 6 ods. 3).

- 19 Je nesporné, že uvedený článok 6 je uplatniteľný na spornú zmluvu v tomto konaní, čo sa zdá, že vedie k záveru, že v prejednávanej veci je rozhodným právom právo UK.
- 20 Podľa rozdielného výkladu v judikatúre v sporoch týkajúcich sa tých istých zmlúv ako je zmluva v tomto konaní sa anglické právo neuplatní. Podľa tohto výkladu by totiž zmluvná podmienka o voľbe anglického práva nebola platná, pretože nejde o zmluvu, na ktorej sa zmluvné strany slobodne dohodli, ale o zmluvu uloženú druhým účastníkom zmluvy ako všeobecnú zmluvnú podmienku. Súčasne, podľa toho istého výkladu sa na ustanovenie článku 6 ods. 1 nariadenia Rím I nemôže odvolávať druhý účastník zmluvy, ale len spotrebiteľ, takže ak sa spotrebiteľ na túto ochranu neodvolá, musí sa nevyhnutne uplatniť ustanovenie článku 6 ods. 3 uvedeného nariadenia, ktoré odkazuje na články 3 a 4 tohto nariadenia.
- 21 Na rozdiel od vyššie uvedeného výkladu však treba uviesť, že v prvom rade nariadenie Rím I a ani judikatúra Súdneho dvora EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa nebránia vloženiu zmluvných podmienok o výslovnej voľbe právomoci do všeobecných zmluvných podmienok, ak sú tieto podmienky uvedené v zmluve podpísanej zmluvnými stranami alebo sa na ne nepriamo ale jasne odkazuje. V druhom rade nemožno tvrdiť, že na ustanovenie uvedeného článku 6 ods. 1 sa môže odvolávať len spotrebiteľ. Nariadenie Rím I nestanovuje žiadne takéto obmedzenie. Skôr sa zdá, že ide o apriórnu a abstraktnú koncepciu, podľa ktorej sa španielske právo, pretože je priaznivejšie, má uplatňovať prednostne pred anglickým právom. Tento výklad je okrem toho založený na ustanovení španielskeho zákona o ochrane spotrebiteľov a užívateľov v oblasti medzinárodného práva súkromného, článku 67, ktorý upravuje uplatňovanie zahraničného práva na spotrebiteľov.
- 22 V tejto súvislosti judikatúra Súdneho dvora EÚ stanovila, že právne pojmy obsiahnuté v európskej právnej úprave sú vlastnými a autonómnymi pojmami práva Európskej únie, ktoré treba vykladať na základe zásad samotného práva Únie, ale nikdy nie na základe zásad, pojmov alebo noriem vnútroštátneho práva (rozsudok zo 17. decembra 1970, Handelsgesellschaft, 11/70).
- 23 Uvedený rozdielny výklad odôvodňuje potrebu objasniť zmysel príslušných ustanovení tak nariadenia Brusel I ako aj nariadenia Rím I, za podmienok uvedených v položených prejudiciálnych otázkach.